

סיכום מבחן זני אדמונית עשבונית בקרקע-גליל מערבי, בעונת 2001/2

יצחק רן, חוקר פרחים מו"פ צפון; מרדכי וגיא דדוש, מגדלי אדמונית-שומרה

א. רקע

במהלך השנים האחרונות התפתח גידול האדמונית העשבונית במו"פ צפון והגיע להיקף נוכחי של כ-75 דונם. הזנים המסחריים בגידול הם: 'שרה ברנהרדט' (כ-60%), 'דושה דה נמור' (כ-30%) וכמה זנים נוספים, ביניהם, 'דר' אלכס פלמינג', 'שירלי טמפל', 'קרל רוזנפילד' ו'ג'נרל מקמהון'.

לשני הזנים המרכזיים, ה'שרה' וה'דושה' בעיות, אשר מקשות על המשך פיתוח הענף, בהתבסס עליהם בלבד. ב'שרה' קיימת בעיה קשה של הפלת ניצנים בשלבים פנולוגיים שונים לאחר הצצתם באביב ובעיות מסובכות עוד יותר, בהקשר להגדרת מצב קטיף מיטבי ופתיחת הפרחים לאחר הקטיף (הנושא אובחן, נבדק במהלך השנתיים האחרונות ע"י דר' ש.מאיר ודר' ס.פילוסוף-הדס, מהמח' לאחסון במכון וולקני, ותוכנית מקיפה לטיפול בבעיה תבוצע בעונת 2003/4).

ל'דושה', אין אומנם בעיות פוריות כמו ל'שרה', אולם גם בזן זה קיימת בעייה של הגדרת מצב קטיף מיטבי, פתיחה באגרטל והגעה אחידה של הזרים לשעונים. גם זן זה יטופל במסגרת המחקר הנ"ל.

כיוון ששתיים מהאיסטרטגיות הנהוגות בגידול האדמונית העשבונית בגליל ובגולן הן גידול בקרקע (תחת מנהרות מחופות, או בבתי רשת), יש חשיבות גדולה לבחינת זנים נוספים וזאת, כדי להרחיב את עונת השיווק ולהגדיל את מגוון הזנים שיעמוד לרשות המגדלים בהמשך פיתוח הענף.

ב. מטרת העבודה

בחינת זנים חדשים של אדמונית עשבונית, להרחבת מגוון הצבעים ופרישת העונה בזנים איכותיים.

ג. אופן בחירת הזנים למבחן

לפני הכנסת הזנים המוצעים לבחינה, נעשית עבודת מטה, המבוססת על סקר ספרות, בעיקר מארה"ב וקטלוגים של משתלות, גם הן מארץ זו. כמוכך, נעשה איסוף נתוני שיווק של הזנים השונים לאורך 3-5 השנים האחרונות, מספרי הסטטיסטיקה השנתיים של ארגון

המכרזות ההולנדיות (ה-V.B.N). המדדים להכנסת זני אדמונית למבחן הם כדלקמן:

- א. חיי מדף, במידה ויש איזכור, או עבודה שנעשתה על הזן.
 - ב. מועד הקטיף, עדיפות ניתנת לזנים בכירים.
 - ג. צבע הפרח.
 - ד. סוג הפרח: יחיד, יפני, חצי כפול, או כפול.
 - ה. איכות הפרחים, מבחינת גודל הפקע, גובה הגבעול ויציבותו.
 - ו. פוריות הזן וחיוניות העלווה.
 - ז. רמת הסחירות בבורסות.
 - ח. רגישות למחלות, בעיקר לבוטריטיס.
- לאחר בחירת הזנים הוזמן חומר הריבוי מהולנד, בדרך כלל ככתרים (Crowns) של 3-5 עינים.

ד. שיטות וחומרים

במבחן הזנים בשומרה, נשתלו הכתרים בתוך מנהרת גידול משקי, על גבי ערוגות מוגבהות ברוחב כ-80 ס"מ, בדו-שורה, 50 ס"מ בין הכתרים בתוך השורה. שתילה כזו פירושה כ-2500 צמחים בדונם.

ההשקיה: התבצעה בטפטוף, 2 שלוחות לערוגה, עם טפטפות 2 ל' שעה כל 30 ס"מ.

הדישון: עם משאבה יחסית מסוג 'דוזטרון', תוצרת צרפת.

ממשק ההשקיה והדישון במהלך מבחן הזנים הוכתב על ידי הממשק המסחרי, בהתאם להתפתחות צמחי הזן 'שרה', שגדלו במנהרת המבחן. גם הריסוסים למניעת בוטריטיס, ניתנו לצמחי המבחן בתדירות ובמינון, שניתנו לשטח המסחרי.

יישום הג'יברלין: בעונה זו לא יושם בזני המבחן ג'יברלין, כדי לבחנם ללא התערבות מלאכותית.

מועדי השתילה: קבוצת הזנים הראשונה, שהובאה בחורף 1999/2000 כללה 11 זנים, מכל אחד 30 כתרים. הקבוצה השנייה שהובאה בחורף 2000/2001 כללה 4 זנים, 15 כתרים מכל אחד. והשלישית, שהובאה בחורף 2001/2002 כללה 6 זנים, גם כאן 15 כתרים מכל אחד.

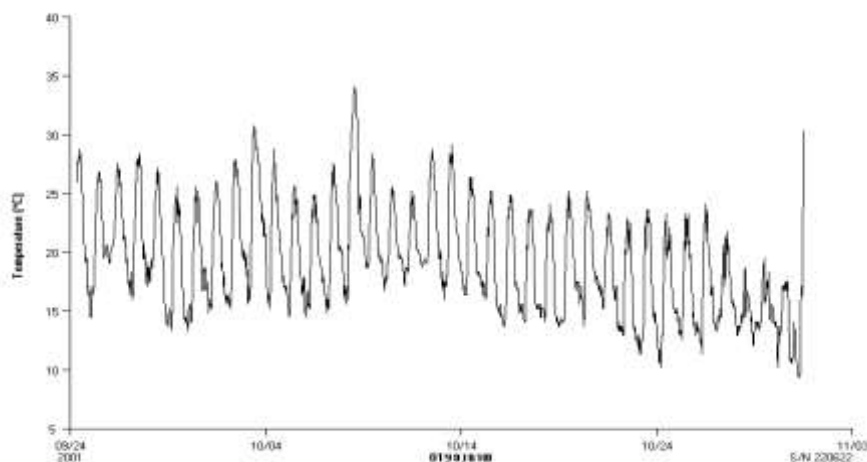
טבלה 1 : רשימת זני המבחן ותכונותיהם לפי הספרות, בהתאם לשנות השתילה.

שנת שתילה*	מועד פריחה	סוג הפרח	צבע	הזן
2000	בכיר +	כפול	אדום	Karl Rosenfield .1
2000	בכיר +	כפול	לבן	Mother's Choice .2
2000	בכיר -	יחיד	לבן	Krinkled White .3
2000	מרכז העונה	כפול	ורוד	Mons. Jules Elie .4
2000	מרכז העונה	כפול	ורוד	Edulis Superba .5
2000	מרכז העונה	כפול	אדום	Felix Crousse .6
2000	בכיר-	כפול	אדום כהה	Kansas .7
2000	מרכז העונה	כפול	ורוד כהה	Dr. Alex Fleming .8
2000	בכיר	כפול	אדום	Rubra Plena .9
2000	בכיר	כפול	וורוד	Mutabilis Plena .10
2000	בכיר+	כפול	לבן	Chrlie's White .11
2001	בכיר+	כפול	לבן	Festiva Maxima .12
2001	בכיר	חצי כפול	אדום כהה	Buckeye Bell .13
2001	בכיר	יחיד	צהוב	Claire de Lune .14
2001	בכיר+	יחיד	אדום כהה	Scarlet O'hara .15
2002	מרכז העונה	כפול	אדום כהה	Peter Brand .16
2002	בכיר	יפני	וורוד	Bowl of Beauty .17
2002	בכיר-	כפול	לבן	Boule de Neige .18
2002	בכיר	כפול	לבן	Jadwiga .19
2002	בכיר	כפול	אדום	Amabilis .20
2002	בכיר	יחיד	אדום	Flame .21

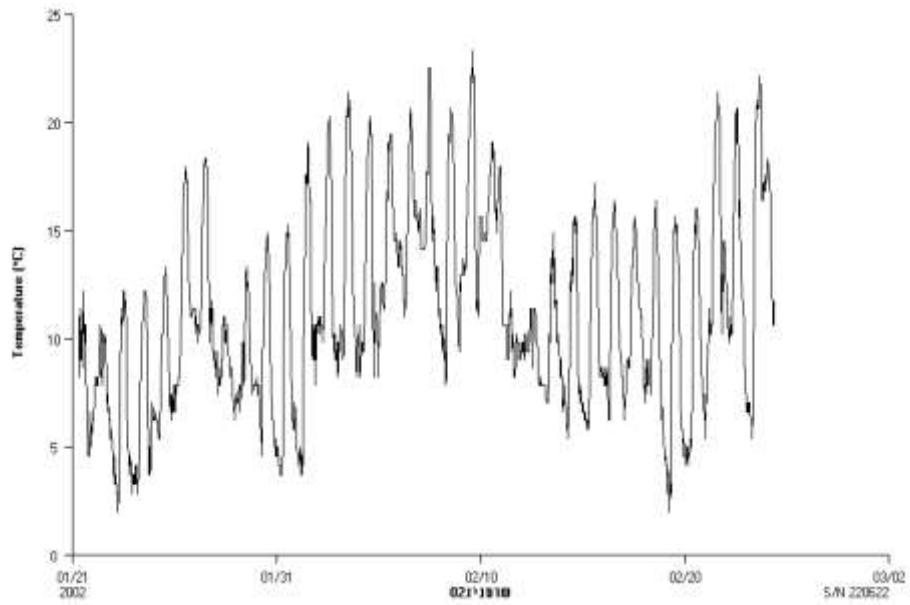
* השתילות בוצעו בחודש דצמבר שנה קודמת, או ינואר של השנה הנקובה.

תנאי הגידול : מנהרת המבחן כוסתה ברשת 40% שבה גדל הזן 'דושה', עם רשת בעלת אחוזי צל זהים לאורך כל עונת הגידול. מהלך הטמפרטורות במנהרה נמדדה בעזרת לוגר מסוג 'Hobo'.

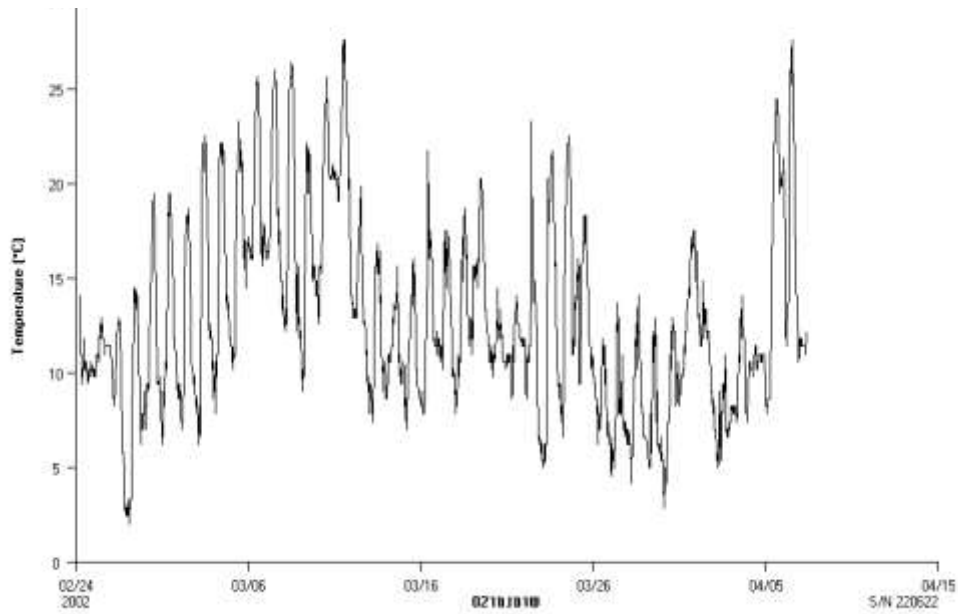
איור 1: טמפרטורת האויר במנהרת מבחן הזנים, מסוף ספטמבר עד תחילת נובמבר 2001

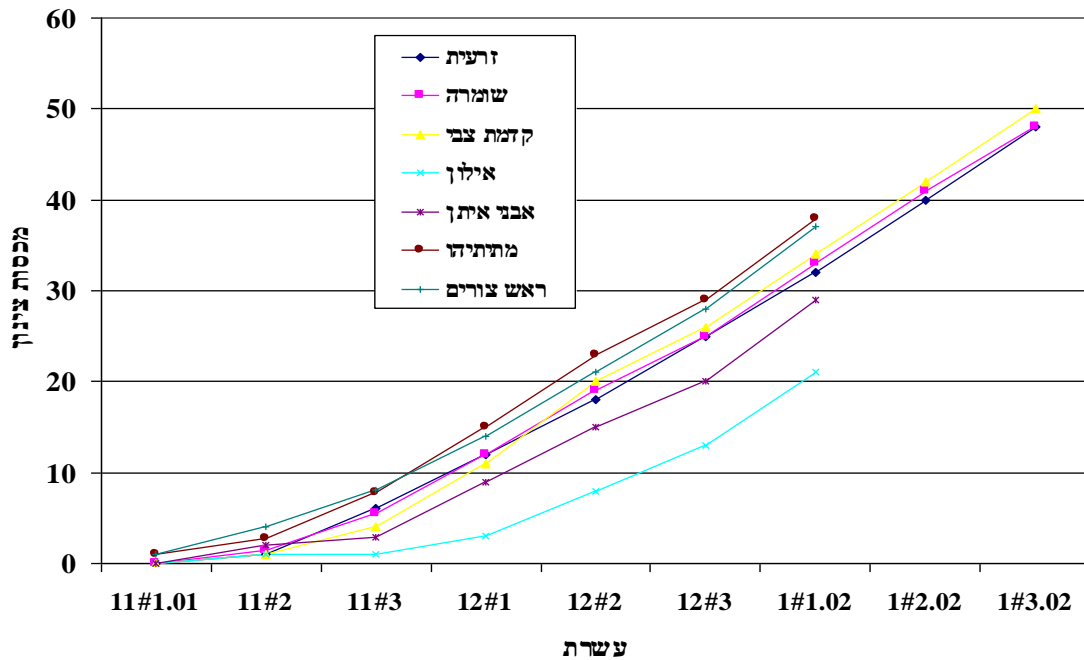
איור 2: טמפרטורת האויר במנהרת המבחן מסוף ינואר עד סוף פברואר 2002.

איור 3: טמפרטורת האויר במנהרת המבחן מסוף ינואר עד תחילת אפריל 2002.

איור 4 : מכסות צינון מצטברות בגליל ובגולן, בעונת 2001/2

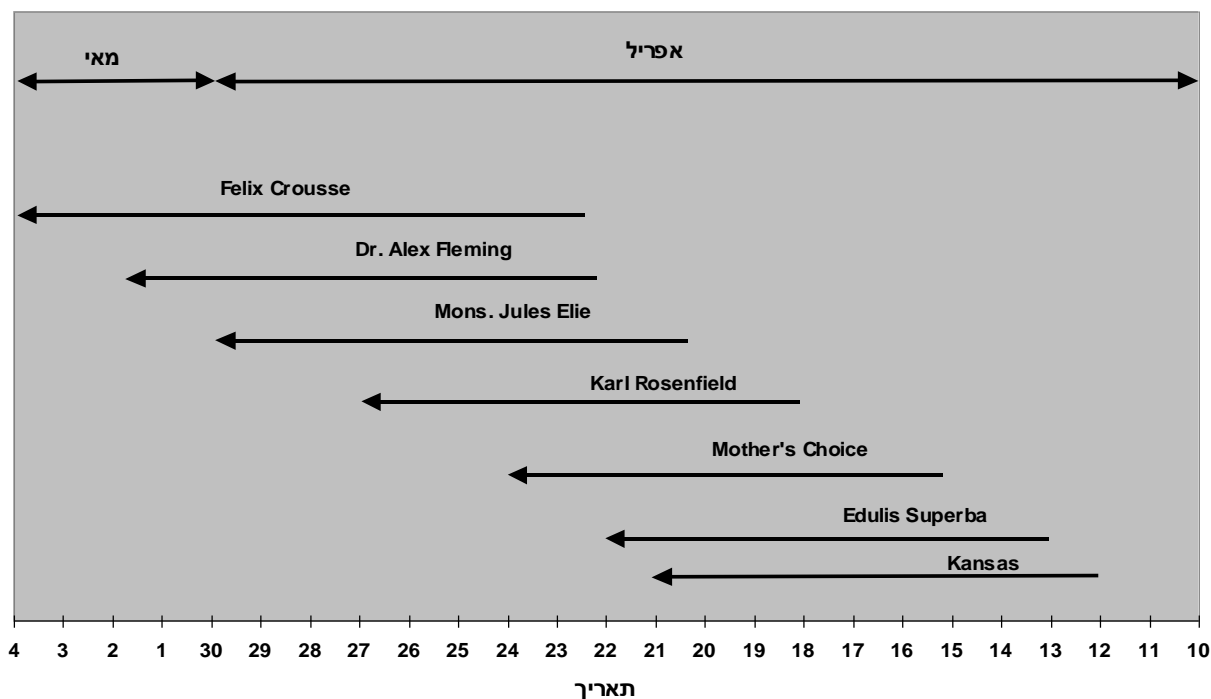
ה. תוצאות
1. פנולוגיה.

טבלה 2: תצפית במחצית מרס 2002.

הערות	אורך הצימוח (טווח בס"מ)	אחידות ההצצה* (5-1)	הזן ושנת שתילה
המפותחים ב-30+	10-30	2	(1999) Kansas
פקעים ענקיים	0-30	2.5	(1999) Mothers Choice
נזק מראונדאפ	10-25	1.5	(1999) Mons.Jules Elie
3-5 פרחים בצמחים מפותחים	0-50	2	(1999) Edulis Superba
כמות גבעולים גבוהה	5-25	2.5	(1999) Karl Rosenfield
התעוררות די מלאה	5-20	2.5	(1999) Felix Crousse
התעוררות גרועה	0-15	1.5	(1999) Dr.Alex Fleming
כמעט כל הצמחים מתו			(1999) Buckeye Bell
יבול יפה	5-30	3.5	(1999) Krinkled White
2 פרחים בסה"כ	5-20	2.5	(2000) Charlie White
3 פרחים סה"כ	10-20	2	(2000) Festiva Maxima
ללא פרחים	5-20	---	(2000) Claire de Lune
נזק מראונדאפ	10-20	3	(2000) Scarlet O Hara

* המספרים מציינים את אחידות ההצצה בסקלה מ-1 עד 5, כאשר 1 מציין חוסר אחידות ו-5 אחידות גבוהה.

איור 5: מועדי הקטיף של זני שתילת 1999 בעונת 2001/2

טבלה 3: תכונות הצמחים והיבול של הזנים משתילות 1999 ו-2000.

גובה גבעול ממוצע (ס"מ)	יבול לצמח	מס' צמחים פעילים	מס' פרחים כללי	גודל הפרח (1-3)	מצב העלוה (1-5)	הזן ושנת שתילה
---	---	9	3		1.5	(1999) Mutabilis Plena*
---	---	---	---	---	---	(1999) Rubra Plena*
50	1.3	29	38	2.5	4	(1999) Kansas
60	4.5	17	76	3	5	(1999) Mothers Choice
50	1.4	20	27	3	4	(1999) Mons.Jules Elie
45	0.5	27	12	2	4	(1999) Edulis Superba
50	4.2	20	83	2	4.5	(1999) Karl Rosenfield
50	4.7	29	126	2	4.5	(1999) Felix Crousse
50	2.0	29	57	2.5	3.5	(1999) Dr.Alex Fleming
---	---	7	---	---	1	(1999) Buckeye Bell*
40	5.2	29	150	1.5	1.5	(1999) Krinkled White
---	---	12	---	1.2	2	(2000) Charlie White
---	---	13	10	1.5	4	(2000) Festiva Maxima&
---	---	10	1	1.1	2.5	(2000) Claire de Lune
---	---	9	1	1.3	1.5	(2000) Scarlet O Hara*

1. דיון ומסקנות

בריאזה היו: Kansas, Mothers Choice, Mons. Krinkled, Jules Elie, Edulis_Superba, Karl Rosenfield, Felix Crousse, Dr. Alex Fleming, White.

את הדיון חשוב למקד בזנים משתילת 1999, אשר היו בעונת 2001/2 שנתיים לאחר השתילה. הזנים שהתפתחו היטב מבחינה גטטיבית עם עלווה ירוקה

ב-Karl Rosenfield בלטה תופעה מוכרת (ממבחיני זנים אחרים), של פתיחה לא טובה של הפרחים, הן על השיח והן באגרטל. גם ב-Kansas היתה תופעה דומה אם כי בהיקף מצומצם יותר. ה-Mothers Choice בלט מכל הבחינות, בהתפתחות, ביבול יחסי גבוה ובמיוחד, באיכות הפרחים, מבחינת גודל הפקע וגובה הגבעול.

מסומנים בחלקה כמה זנים בעלי תכונות חיוביות, אשר הצלבת המידע עם מבחן הזנים ביתיר תאפשר לנו בהקדם המלצה להוצאתם לשטחי המגדלים בהיקפים חצי מסחריים.

ב-Mons. Jules Elie אכזב מבחינת היבול, אבל פרחיו ענקיים ונפתחים היטב. ה-Felix Crousse הניב כמות נאה של פרחים איכותיים ומרשימים בפתיחה.

